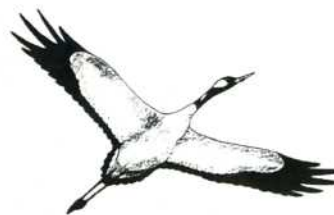

Tussilagon väcks av tofsvipans rop...

Foto: Sören Stenberg ©

Fåglar i Leksand

Nr 1 År 2002

Pris: 30kr

Redaktionen

Ansvarig utgivare:

Redaktör/ Layout

Bogdan Persson 0247-154 76

Bergvägen 3B

793 32 Leksand

E-post: bogdan.persson@telia.com

Redaktion:

Bogdan Persson 0247-154 76

Sören Stenberg 0247-349 93

Adressändringar:

Henry Pollack 0247-409 64

Klockarvägen 4

793 41 Insjön

E-post: zyq693p@tninet.se

Utgivning och medlemskap

Tidskriften utges av Leksands fågelklubb och utkommer med 4 nummer per år, därav 2 tidningar och 2 programblad.

Tidningen, **Pris: 30kr.** Medlemmar erhåller tidskrifterna utan extra kostnad.

Medlemskap i Leksands fågelklubb kostar 100 kr/år.

Familjemedlemmar och ungdomar (20 år eller yngre) betalar 30 kr/år

Avgiften sätts in på

Pg. 438 26 34-6 eller

Bg. 456- 4373

c/o Leksands fågelklubb.

Innehåll

3. Ledare
4. Ny ordförande i Leksands fågelklubb
6. Skrattmåsen
10. Natursnokarna
11. Nya medlemmar
12. Rapport från örnutfordringen
13. Örninventering genomförd i Leksand
14. Korsordet
15. Berguvsrapport
17. Årsberättelse 2001
21. Sen sist från Insjön
22. Pilgrimsfalken etablerad i Dalarna
25. Ringnytt: Havsörnen Helga C085 synlig igen
26. Att fotografera fåglar
34. Livet bland surikaterna i Kalahariöknen
38. Gryssenstugan
39. Organisation

Hjälp oss att skydda värdefull

Leksandsnatur !

LEKSANDS NATURVÅRDSFOND

Pg. 449957-0

Ledare

I ett Sverige där skogarna skövlas, där rovfåglar skjuts och deras bon förstörs... i ett Sverige där stordrift och pengar, så ofta får verka utan att hänsyn tas till naturens behov, i detta land finns det människor som i det tysta kämpar för att motverka det som dagens samhälle och tidigare generationer så hänsynslöst har offrat. De finns lite var stans i landet, utan att de gör väsen av sig. De finner livsglädje i medvetandet om att de gör något gott, något skapande och positivt. De finns även i Leksand. Vårn fågelklubb har blivit rikskänd för bl.a. den aktiva naturvård man bedriver. Få om ens någon av dessa projekt skulle dock fungera, utan att de ansvariga för projekten får och känner stöd av så många villiga själar som det faktiskt rör sig om. Människor som i det tysta ställer upp, med endast en inre glädje som lön för mödan.

Bengt Östberg i Insjön och Anders Sjölund från Siljansnäs, har i ett och ett halvt årtionde ägnat sig åt berguvsuppfödning. Uvar som sedan har släppts ut lite varstans i Dalarna. Projektet bedrivs ju i regi av Dalarnas Ornitologiska Förening i samarbete med Leksands Fågelklubb.

Att föda upp berguvar är inget man ägnar sig åt endast någon månad under sommaren. Uvarna kräver arbete året runt... Det känns extra roligt då anspråkslös uppoffring ger resultat. Efter 58 års frånvaro häckar återigen berguven i vårn kommun. Förhoppningsvis är den här för att stanna. Förhoppningsvis behöver våra barn inte lyssna på bandinspelningar för att lära sig uvens U-HU, så som vi fick göra. Tack ska ni ha Bengt, Anders och alla ni andra som i det tysta jobbar på, för vårn natur och dess varelser.

Bogdan Persson

Omslagsbild: Berguv (*Bubo bubo*)

Foto: Kalle Bergström ©

ISSN: 1402-5523

Ny ordförande i Leksans fågelklubb,

P. Folke Nyholm, presenterar sig

Som nybliven ordförande i gamla fina Leksands Fågelklubb kan det vara på sin plats att jag på något sätt presenterar mig, inte minst med tanke på att jag tror att jag för de allra flesta i klubben är tämligen okänd.

Jag är alltså en gammal fågelornitolog (en tidigare granne – militär – sa att man aldrig kan vara tydlig nog), som faktiskt har varit med från början. För nu mer än 25 år sedan ringde Staffan Müller mig och frågade om jag hade lust att vara med i en förening, som man tänkte starta i Leksand... jag bodde i Falun på den tiden. Naturligtvis var jag intresserad och på den vägen är det. Jag var dessutom under en sexårsperiod ordförande i Dalarnas Ornitologiska Förening. Mitt trevligaste minne därifrån är när vi med Kjell Bylin som huvudansvarig kunde få tillstånd första upplagan av "Dalarnas Fåglar" och dessutom få till en mycket uppskattad utställning på Dalarnas Museum.

Lustigt nog kan jag ganska exakt säga hur mitt fågelintresse vaknade. Jag var 10-11 år, när jag tillsammans med ett par skolkamrater i Gustafs, där jag bodde, en dag i början av juni var på väg ner till älven för att meta. Ur ett dike flög en fågel upp. Vi

han inte se fågeln, men vi såg ett litet bo med fem blågröna ägg. Mina kamrater sa att det var ett stenskvättebo och jag var mycket imponerad av att man kunde veta vad det var för fågel bara genom att se boet och äggen. Efteråt har jag förstätt att det med all sannolikhet var ett buskskvättebo, men mitt intresse var i alla fall väckt. Sedan

Foto: Bogdan Persson ©

P. Folke Nyholm
-en erfaren och kunnig ledare

dess har jag också förstätt att "fågelkunskap" inte bara innebär att artbestämma olika vadare vid t ex Ölands södra udde utan också att känna igen våra vanligaste fåglars häckning. Av detta framgår att jag inte är någon "artsamlare", utan är mera intresserad av hur våra – ganska vanliga – fåglar lever sitt "familjeliv". Tillsammans med Gunnar Lind – mästaren på området – skulle jag kanske kunna förmedla en del kanske enkla kunskaper om våra fåglars bon och ägg, ett område som jag har

förstätt är tämligen okänt.

Jag har ringmärkt fåglar i över 40 år. Jag slutade när mina gamla polare på Riksmuseet gav upp och jag tyckte att det inte var lika roligt längre. Mina trevligaste minnen från ringmärkningen är naturligtvis pilgrimsfalkarna på Uvklitten, några nattskärreungar och en del andra arter.

Mina fågelanteckningar, som faktiskt sträcker sig tillbaka till 1948, är ganska intressanta att titta på. Under det halvsekel som anteckningarna omfattar har ganska mycket hänt. Flera arter har försvunnit, många har kommit, men det är väl utvecklingens gång. Jag tycker det är trist att många av våra "vanliga" mesar åtminstone i "mina" trakter har minskat, eller t o m försvunnit, t ex tofsmes, talltita och svartmes. Kanske är det tillfälligt... jag hoppas det.

Ett intresse som jag har är förstätt mina holkar. Jag har drygt 200 holkar runt Norr Rälta, i storlek från slaguggla till trädskrypare. Varje år behöver ungefär 10-15 holkar bytas ut. Jag måste dessvärre medge att det blivit lite si och så med det under det senaste åren.

Det finns naturligtvis ingen möjlighet att egentligen leva upp till den nivå som tidigare ordföranden haft, men med hjälp av alla goda medarbetare tror jag att Leksands Fågelklubb ska kunna vidmakthålla sin ställning som en av landets bästa klubbar.

P Folke Nyholm
N Rälta 1358
790 31 Djura

Tfn 0247-920 51
Fax 0247-921 25

E-post: p.folke-ny@spray.se

Foto: Lennart Mathiasson/N ©

Det var ingen stenskvätta, men väl en buskskvätta som blev Folkes väg in i "fågelornitologin"

Skrattmåsen

Gunnar Lind

Skrattmåsen är en fågel som, på många platser i landet, minskat kraftigt i antal under de senaste decennierna. I år blir det riksinventering av arten och då är det lämpligt att redogöra något om dess invandring och tidigare förekomst i Leksandstrakten. Skrattmåsen är en viktig art i fågelsjöarna och en sjö utan skrattmåsar är ingen riktig fågelsjö. Dess larmande läten sätter en viss prägel på sjön och i en skrattmåskoloni finner flera and- och doppingarter skydd mot äggrövande fåglar såsom kråkor och trutar. När måsarna i juli lämnar sjön blir det strax påfallande tyst där.

Nyinvandrad

Skrattmåsen är en relativt sen invandrare i Leksandstrakten och den har endast funnits här i drygt 50 år. Den första lilla kolonin om sex par etablerades i Limsjön 1949. Antalet ökade snabbt och efter ett par år fanns ca 100 par där. Sedan varierade antalet mellan 100 och 200 par under en följd av år, men efter sjöns restaurering 1989 ökade antalet kraftigt och 1990 häckade ca 500 par i sjön. Antalet fortsatte att öka och 1995 bestod kolonin av ca 1500 par. Därefter har ingen ökning skett, utan antalet har pendlat mellan 1000 - 1500 par. Kolonin torde f.n. vara den största i Dalarna.

Efterhand etablerades kolonier på flera ställen i kommunen. I Helgsjön ägde de första häckningarna rum i början av 1960-talet. Även där ökade antalet snabbt och 1967 bestod kolonin av 502 par och 1972 hade antalet ökat till 958 par. Ännu 1981 fanns många hundra par där men 1983 hade antalet minskat till ca 200 par. Sedan försvann fåglarna helt från sjön, mest beroende på att illvilliga personer under en följd av år förstört bona.

Vid Lappmyren etablerades en liten koloni om nio par 1967. De två följande åren

häckade ca 30 par där men 1970 hade alla måsarna övergett platsen.

Mot slutet av 1960-talet började några par häcka i Lundbjörkstjärn och 1972 fanns där ca 70 par. Kolonin innehöll som mest ca 150 par men omkring 1990 försvann måsarna från tjärnen. 1996 återetablerades en mindre koloni och sedan dess har antalet varierat mellan 0 och 30 par.

I slutet av 1970-talet bildades en koloni vid Bergkvistsågen och 1979 fanns där 270 par. De häckade på i älven nersänkta timmerbuntar. Måsarna försvann därifrån när sågverket började förvara timret på land.

I västra Leksand vid sjön Balsen slog sig några par ned omkring 1980. Måsarna fanns där under några år men i mitten av 1980-talet övergav de sjön. Störst var kolonin 1981 då den innehöll 33 par.

Ungefär samtidigt bildades en koloni i ett vassområde i Byrviken vid sydöstra delen av Storön. Där häckade ett hundratal par under några år men de övergav platsen då de blev utsatta för mänskliga störningar.

Under 1990-talet har även några par häckat i Siljan vid Östanhol. Där har måsarna häckat på stenar i vattnet och antalet har varit omkring 10 par.

Solitära häckningar av skrattmåsar är inte vanligt och jag kan endast erinra mig om en sådan häckning, nämligen vid Prästön i Insjön. Där häckade ett par tillsammans med fisktärnor på flathällar i strandkanten.

Välkänd i sommarträkt

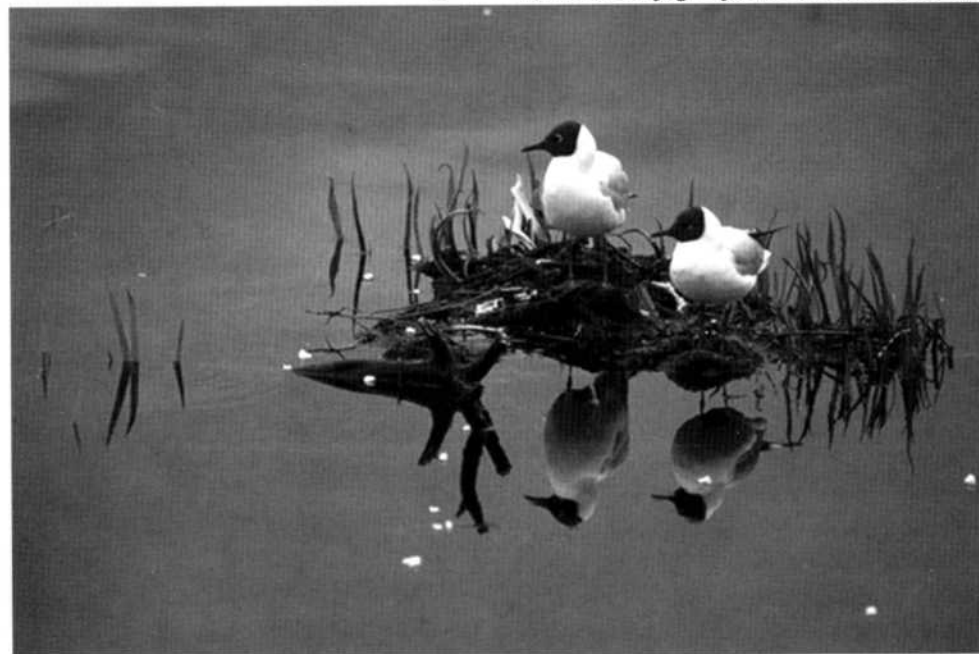
Skrattmåsen är knappt så stor som en tamduva i kroppen men på grund av längre hals, vingar och ben ser den större ut. De gamla fåglarna är i sommarträkt lätta att känna igen med chokladbrunt huvud, näbb och ben röda, nacke, hals, undersida och stjärt vita samt gråaktiga vingar med svarta spetsar. I flykten syns ett tydligt vitt fält på framkanten av handen, en karaktär som ingen annan i Sverige normalt förekommande måsart uppvisar. Mot slutet av sommaren börjar måsarna rugga till vinterträkt och då försvinner det bruna på huvudet och endast en mörk fläck i örontrakten finns kvar. I övrigt är det inga

större skillnader från sommarträkten. Ungfåglarna är däremot helt olika och många personer har, under årens lopp, ringt och undrat vad det är för konstiga fåglar de ser på gräsmattan. De är brokigt tecknade i vitt, ockra, brunt och svart. Ben och näbb är ljusare än de gamla fåglarnas och näbben har mörk spets.

Skrattmåsar är högljudda fåglar och de flesta uppfattar deras läten som skråniga. Kommer man till en stor koloni och fåglarna lyfter, blir det ett öronbedövande larm. Vid en skrattmåskoloni är det aldrig tyst och många tycker att det är en sanitär olägenhet att bo i närheten av en måskoloni.

Födoopportunist

Skrattmåsens föda är mycket varierande men animalier är det vanligaste. Stora insekter fångas ofta i flykten och när tallsvärmarna svärmar i juni-juli, kan man se hur måsarna jagar fjärilar runt tallkronorna i

Skrattmåsparet på bo

Foto: Bogdan Persson ©

skogen. Daggmask är kanske den vanligaste födan och stora skaror skrattnåsar följer ofta efter traktorerna under vårbruket i maj. Ofta kommer skrattnåsarna in i byar och samhällen för att plocka daggmask på gräsmattorna. De har också lärt sig att dra nytta av björkrastarnas daggmaskfångst och så fort en trast dragit upp en mask flyger en mås dit och stjälar masken. Måsarna har också dragit nytta av folks avfallshantering, då de uppsöker diverse avfallsstationer, soptippar mm. Vid korvkiosker och uteserveringar ser man dem, ofta tillsammans med kajor, plocka upp korv- och brödbitar som kastas på gatan. Skrattnåsen är således en riktig

födoopportunist.

Få ungar blir flygga

Som häckplats föredrar skrattnåsen vassrika sjöar, mossar och myrar med gölar och gungflyn eller sjöar med kala holmar och skär. Boet byggs av vasstrån och annat växtmaterial som finns i närheten. Det är ganska stort, ofta 40 - 50 cm i diameter men själva bogropen är knappt 20 cm och inemot 5 cm djup. Det byggs antingen flytande på vattnet eller på fast underlag. I en tät koloni är avståndet mellan bona ca en meter och det uppstår ofta stridigheter mellan paren under bobygget. Äggen läggs så gott som samtidigt i hela kolonin och

äggantalet är oftast tre men två och fyra är också vanligt. Emellanåt finner man bon som innehåller många ägg, ibland ett dussin eller fler och då har flera honor lagt ägg där. Äggen ruvas omkring 25 dygn och båda makarna deltar i ruvningen. När ungarna kläckts blir det mycket kiv och bråk i kolonin för ungarna kommer över till andra par och de blir hackade och ibland dödade. Ungarna uppföds mestadels med animalisk föda såsom större insekter, daggmask mm, men även möss, små fågelungar, fiskar mm ingår i födan. Ungarna blir flygga vid ungefär 35 dygns ålder men överlevnaden hos ungarna är emellertid dålig och mycket få ungar uppnår flygg ålder. År 1997 beräknades de 1100

paren i Limsjön få totalt 150 flygga ungar. Det utgör ungefär 5 % av de lagda äggen och det är ganska normalt att endast 5 - 15 % av de lagda äggen resulterar i flygga ungar. Kort tid efter det att ungarna blivit flygga blir de också självständiga.

I sista halvan av juli lämnar skrattnåsarna häckplatserna och ganska snart börjar de flyttningen söderut. De flesta övervintrar i västra och sydvästra Europa men många stannar kvar i landets södra delar. Återkomsten till våra trakter sker i slutet av mars och i april.

Skrattnåsens olika dräkter

Häckningsdräkt

Foto: Bogdan Persoon ©

Ungfågel

Foto: Kalle Bertgström ©

Ca 1 år gammal

Foto: Sören Stenberg ©

Vinterdräkt

Foto: Kalle Bertgström ©

Omstruktureringar inom Leksands Fågelklubb

På de inledande sidorna i detta nummer av "Fåglar i Leksand" kunde du läsa att fågelklubben har fått en ny ordförande, sedan Lasse Nilsson avgått vid årsmötet, den 13 februari i år. Han ersätts av **P. Folke Nyholm**. Detta var dock inte den enda förändringen på årsmötet. Vid sidan av Lasse avtackades ledamöterna Maria Bergsten och Conny Land. Två verkliga stöttepelare i klubben hoppar in som ersättare, nämligen **Inga-Lill Paulsen Andersson** och **Staffan Müller**. Inga-Lill är sedan tidigare med i programkommittén, ansvarig för ringmärkningen och aktiv i flera av de stora projekten i klubben. Staffan, en av

klubbens grundare är ett välkänt namn som knappas behöver presenteras. Efter några år som chef vid Hornborgasjön, där han skaffat sig ytterligare erfarenheter, valde han att återvända till Leksand. Staffan blir klubbens viceordförande.

Hans-Göran Wessmark avgick efter många år som revisor och ersätts av **Bosse Alexandersson**, ytterligare en av klubbens grundare, idag aktiv i bl.a. örnutfordringen.

Lasse Nilsson avgick även som redaktör för tidningen. **Bogdan Persson** tar över uppdraget, från och med detta nummer av Fåglar i Leksand.

12-13 April 2002

NATURSNOKARNA

Vi grilla hamburgare.

Lasse berättade om kvarngubben.

Han är ungefär 230cm lång.

Han stryker om kring vid kvarnstugan.

Han drängbe 3 stycken människor. När han är nära kvarnstugan blåser vinden kallt och ugglan hoar.

När det blev mörk skulle vi gå och lysna om vi hörde någon uggle.

Det gjorde vi inte så vi gick och sov.

I dag ska vi göra källkritik och göra eld om man inte har tändsticker.

Dom interjua oss så vi får vara med i radio. Det var jätte kul!

Hej då från Natursnokarna!

Skrivet av Elvira Karlsson

Foto: Lars Nilsson ©

Natursnokar på upptäcksfärd

Fågelklubbens och naturskyddsföreningen i Leksand driver ungdomsverksamheten "Natursnokarna" och är nu inne på tredje året.

Är du mellan 8 och 13 år är du välkommen att anmäla ditt intresse till klubbens ungdomssamordnare Annelie Stenberg, tfn 0247-349 93, eller Åsa Rydell, tfn 0247-144 22

Välkomna med i Leksands Fågelklubb!

Vi vill hälsa nya och nygamla medlemmar välkomna.

Ju fler vi är, desto bättre hjälps vi åt att värna om naturen...

Som medlem är du varmt välkommen att delta i våra olika aktiviteter såsom exkursioner, resor, studiecirkel och olika projekt.

Med varma hälsningar P. Folke Nyholm

Anders Dahlin, Idre

Torbjörn Jalkenäs, Falun

Bo Johansson, Gagnef

Börje Johansson, Hofors

Birgitta Lööf, Hofors

Yngve Hareland, Uppsala

Heléne Bengtsson, Helsingborg

Thomas Friström, Helsingborg

Katarina Ragnegård, Leksand

Celine Fältman, Leksand

Margareta Nyberg, Gagnef

Richard Korning, Leksand

Björn Nääs, Tällberg

Erika Spegel-Nääs, Tällberg

Joel Spegel-Nääs, Tällberg

Johanna Spegel-Nääs, Tällberg

Yvonne Albrektsson, Leksand

Hans Nydahl, Sollerön

Claes-Göran Jansson, Ludvika

Kerstin Hyckenberg, Falun

Annika Lekgård, Leksand

Kerstin Engevall, Tällberg

Kristina Haag-Larsen, Rättvik

Torbjörn Berggren, Leksand

Anna Wennerstrand, Brottbj

Rune Bonnevier, Leksand

Svea Bonnevier, Leksand

Foto: Bogdan Persson ©

Är du också fågelintresserad,
men skygg för att kliva fram?
Kom med i Leksands Fågelklubb! Du behövs!

Få ringmärkta örnar, trots god bevakning

Text och bild: Bogdan Persson ©

Våren är kommen och optimism genomstrålar naturen, återigen. De djur som klarat det hårda kvalet som vintern innebär, har nu goda odds på sin sida. Det finns förvisso inte mycket tid för vila om man har för avsikt att finna sin häckningspartner och inta att revir. Konkurrenten är stenhård, och många kommer inte att lyckas i sin strävan att få avkomma. Fast det är långt ifrån alla fåglar som har för avsikt att häcka. Hos kungsörnen till exempel, tar det 5-6 år innan de på alvar börjar gå i sådana tankar. De är åtskilliga unga örnar som nu lever livets glada dagar. Den hårda tiden är förbi. Nåja, en och annan kanske saknar det utlagda köttet vid åteln. Nu gäller det att jobba lite mera på egen klo, om magen ska bli mättad. Det är nog föga tröst för örnen att jag också saknar åteln. Det är faktiskt det enda skälet som gör att jag ibland kan längta efter vintern.

Nåja, vintern är förbi för denna gång och kungsörnarna har dragit norröver. Våren och sommaren bjuder på så mycket upplevelser att jag endast ibland kommer att tänka på vintern.

I vanlig ordning får vi vänta till höstnumret av "Fåglar i Leksand", innan vi har fått siffran för det totala antalet kungsörnar som besökt åteln under vintern. Min uppfattning är dock att säsongen i stort sett liknade förra vintern 00/01. Skulle gissa att slutsiffran hamnar någonstans mellan 20 och 30 örnar. Vi får väl se hur det blir då vi gått igenom bildmaterialet. Tyvärr blev det endast en ringmärkt kungsörn denna vinter. Det är det minsta antalet vi haft sedan vi startade med regelbundna inventeringar av åteln, vintern 95/96. Den blev i alla fall avläst av Pär Johansson och det visade sig vara en örn

kläckt 1997 i finska Lappland. Örnen har faktiskt observerats hos oss för ett par år sedan, nämligen i februari år 2000 (se bilden).

I övrigt sågs en ung havsörn, samt en adult duvhökshona vid åteln, under vinterns lopp.

Inventeringen var som intensivast under november-januari, medan den fram på vårkanten var mycket blygsam.

Det mesta av köttet hämtade vi som vanligt från FARMEK i Uppsala. Siljan Chark bidrog också, liksom jägarkåren med en älg. Bror och Britta Wallbom skaffade fram ett tiotal trafikdödade rådjur från Gagnef. Totalt blev det ca 2,5 ton kött som lades ut. Sju lag turades om att dra ut köttet. Ett stort tack till alla som hjälpte till, på ett eller annat sätt.

Inventering av kungsörn genomförd i Leksand

Bogdan Persson

Den 24 februari genomförde Leksands Fågelklubb en ambitiös inventering i förhoppning om att hitta eventuella häckningar av kungsörn i västra Leksand. Örnen har aldrig häckat här i modern tid, men en kvarts sekel av örnutfordring skulle kunna fresta en eller annan örn till att stanna kvar hos oss över sommaren

Inventeringen går till så att man från strategiskt utvalda spaningsplatser håller utkik efter spelflygande örnar. Spelflykt är en "ceremoni" som örnar genomför i sitt revir och syftar till att stärka banden mellan hannen och honan, samt att visa för konkurrenterna att reviret är upptaget. De bästa väderförhållandena för denna form av örninventering är soligt och blåsigt. Vi hade lite otur med vädret, då ett snöväder drog in över västra Leksand vilket innebar en dryg timmes avbrott i spaningen.

Kungsörn observerades från 3 av spaningsplatserna och sammanlagt rörde det sig om maximalt 5 olika individer. Inga spelflygande örnar kunde observeras, men jag kan inte annat än beundra den breda uppslutning av frivilliga örnsparare i samband med

inventeringen. Hela 32 personer anmälde sitt intresse att delta. Några av dessa kunde tyvärr inte vara med just den aktuella helgen, men det blev i alla fall 25 par ögon som spanade från 10 platser i Leksand, samt en lokal i Gagnef. Det var inte många som tackade nej, av de personer som fick förfrågan. Det är medlemmarnas vilja att hjälpa till som är fågelklubbens styrka. Ett stort tack till er alla. Ni är beundransvärda.

Foto: Roswitha Gutbier ©

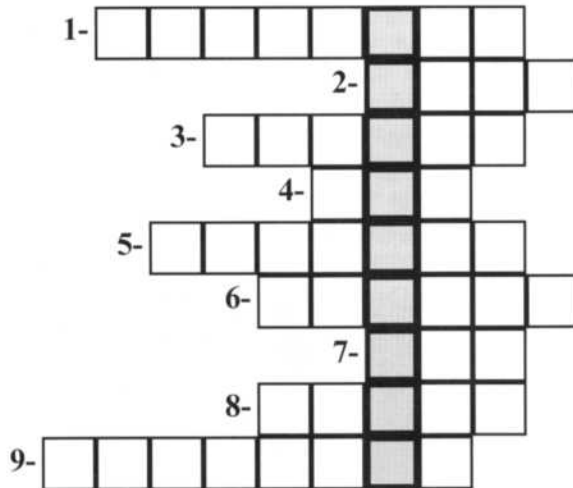
Bekväm örnsparning

Korsordet

Staffan Lind

1. "Saft" från vita lövträd.
2. Anas querquedula på svenska.
3. Bjuder upp till dans på våren
4. I ett sådant hittar du iris.
5. Orsakas av riklig snösmältning.
6. Färgstarka.
7. Rödpålsad jägare.
8. Den ropar ko-koo.
9. Var den fula ankungen.

Skriv in svaren på frågorna i de vågräta rutorna!

I den lodräta gråare kolumnen skall du, om du svarat rätt på frågorna, få ut rätt svar på korsordet.

Ditt svar kan du lämna på vår internetsida under rubriken "Korsordet" eller skicka ett vykort till:

Leksands fågelklubb, Bergvägen 3B, 793 32 Leksand.

Dragning av vinnare kommer att ske i samband med Nattsångarvandringen, den 16 juni.

De tre först dragna rätta lösningar kommer att få varsitt pris! Vinnarna kommer att presenteras på våran hemsida.

Förra gångens rätta lösning i Fåglar i Leksand 2001-1 var Strandskata.

Berguvsrapport

Henry Pollack

Under 1960-talet konstaterades, att berguvsstammen höll på att gå under i Dalarna. Det fanns då färre än 10 par som hävdade revir och dessutom var trenden sjunkande, mot minst 50 par för 100 år sedan. Anledningen ansågs vara förföljelse av människan och förgiftning. Uven kallades av en del jägare för "hartjuven" och det stod att läsa i skandinavisk fauna 1835: "Ufven är bland de allra skadligaste roffåglarna för vildfaunan. En förståndig jägare, som vill draga riktig nytta af sitt jagtrevir, bör därför söka hindra ufven att där bosätta sig."

Foto: Bogdan Persson ©

Berguven är tillbaka som häckfågel i Leksand

Dessbättre har numera dessa hot reducerats rejält, och med anledning av detta bestämdes att dra igång ett projekt för att hjälpa uven till en livskraftig stam i Dalarna. Berguv Dalarna bildades 1977, efter att Gunnar och Hans Ingritz då i 10 år haft avelsuvar för unguppfödning och utsättning. Vi har nu fått en vild berguvshäckning i Leksand. Det är den första kända sedan 1944. Det är alltså 58 år sedan, och det är i samma trakt nu som då. De ligger på ägg i skrivande stund och vi hoppas och tror att det ska gå bra.

Några siffror om Berguv Dalarna, som på dessa 24 år fått fram 284 ungar varav nästan alla släppts fria. Endast ett fåtal har gått till avel. Den vilda uvstammen ökar sakta men säkert, och det torde finnas runt 20 par i det fria i dag i Dalarna. Leksands Fågelklubb fick sitt första uvpår 1984 med placering hos Yngve Blomgren i Västanvik. Det var ett par årsungar som han hade i ett år, och sedan placerades de ut i en s.k. häckningsvoljär, där de gick till häckning i april 1986. De fick tre ägg, och av dessa blev det en unge, som kom på vingarna. Den 26:e juni togs taket bort och dagen efter, hade hanen lämnat voljären. Vi fortsatte med matningen och 31:a juli

lämnar ungen burens. Veckan efter fångades hanen in, så pass utmärkt att det inte gick att rädda hans liv. Honan och ungen syntes dock länge i trakten, men deras öde är ovisst. Fågelklubben bestämde då att börja med konventionell uvuppfödning av ungar för utsättning, och i oktober 1987 stod en ny voljär klar hos Bengt Östberg i Insjön. Den fungerar fortfarande, och likaså

gör den som byggdes 1988 hos Anders Sjölund i Siljansnäs. Vi har även en voljär till, som byggdes 1992 hos Bengt. Våra tre avelspar har alla gått till häckning i år, så vi hoppas på ett bra resultat. Vi har hittills fått fram 46 ungar i Leksands fågelklubbs regi, som ingår i Berguv Dalarna och det är ett projekt inom DOF (Dalarnas Ornitologiska Förening). En unge från häckningsvoljären, 30 ungar från Bengt och 15 från Anders. Projekt Berguv Dalarna är i dag under avveckling, men de avelspar som fungerar skall tills vidare fortsätta med ungtproduktionen. Avvecklingen sker med s.k. naturlig avgång, vilket innebär att det f.n. inte tas in några nya avelsuar, och efter hand som de gamla dör, så skall de inte ersättas av nya. Vi hoppas därmed att insatserna ska räcka, och att vi åter ska få höra berguvsropen i de gamla berguvsreviren, så det är bara att gå ut under senvintern och lyssna. Kanske du får höra berguvsens dova stämma från någon bergsbrant.

Lycka till!

Årsberättelse för Leksands Fågelklubb

Anno 2001

Leksands fågelklubb lägger sitt tjugofemte verksamhetsår till handlingarna. Ett verksamhetsår som genomfördes med fortsatt utveckling av fågelklubben och dess olika verksamheter. Ett arbete som vi alla kan känna oss delaktiga i och stolta för, på många olika sätt.

Leksands Fågelklubb har ett mycket gott anseende bland olika organisationer och fågelskådare ute i landet.

Tidningen fortsätter att vara en hörnsten i fågelklubbens verksamhet och fungerar som språkrör gentemot medlemmarna. Duktiga skribenter och våra egna fotografer inom klubben har hållit en mycket hög klass och ger en tydlig och informativ bild av verksamheten.

Vår Internetsida fungerar som ett komplement till tidningen och dess styrka är att snabbt komma ut med information, särskilt till medlemmar utanför kommunen.

Ungdomsverksamheten, som bedrivs i samarbete med Naturskyddsföreningen, har fortsatt som tidigare med två grupper om totalt ca 20 ungdomar i åldern 8-13 år. På programmet har stått bland annat ringmärkning, knacka fossil, övernattnings, holkspikning m.m. Ungdomsarbetet är en viktig del i klubbens arbete och skall prioriteras även fortsättningsvis.

Året ur ett fågelperspektiv får säsongen betecknas som ett normalår.

Många exkursioner och utflykter genomfördes under året bl.a. fågelbordsinventering i mars uggleexkursionen i april, sittskådning vid Limsjön, kvällsskådning vid Limsjön under maj m.m.

Fågelklubben gjorde under 10 dagar i slutet av september en fantastisk resa till Spanien. En grupp på 14 personer flög ner till Malaga och besökte de fantastiska områdena i och runt Grazalema och Coto Doñana.

Under november firade klubben sitt 25-års jubileum på Naturrummet i Siljansnäs. Kvällen inleddes med bildvisning över klubbens verksamhet under de 25 åren. Därefter avnjöt de 40-talet deltagarna i firandet en tre rätters middag i Buffils Annas lokaler till Mats Höjer och Sölve Olovssons ackompanjering och muntra historier.

Begidam Persson ©

Vill du bli stödjande medlem (örfnaffader) i ÖRN-72?

Kostnaden är 100 kr/år och beloppet kan sättas in på postgirokonto **83 36 72-9 (ÖRN-72)**

Som tack får du regelbunden information från det nordiska örnarbetet samt tidskriften KUNGSÖRNEN 1 gång/år.

Föreningsuppgifter

Klubbens medlemsantal för 2001 var 476st. Av dessa var 47st ungdomar. Därutöver 4st hedersmedlemmar. 34 nya medlemmar tillkom under året. Styrelsen har varit kallad till 7 protokollförda möten.

Styrelsen har under året bestått av: Lars Nilsson ordf. Ulla-Britt Larsson sekr. Göte Bergqvist kassör och ledamöterna Conny Land, Maria Bergsten, Ingrid Elm och Bogdan Persson.

Sigvard Lind och Hans G. Wessmark är föreningens revisorer. Valberedningen har bestått av:

Kjell Bond, Sören Stenberg och Henry Pollack.

Programkommitté

Inga-Lill, Ulla-Britt, Ingrid och Bogdan har arrangerat ett mycket fint program.

Flera uppskattade exkursioner och bildvisningar har förekommit. Under november visade Ingemar Lind sin film från sina hemtrakter i Funäsdalen, ett 60-tal personer mötte upp.

Studiecirkel

En studiecirkel under rubriken "Spanien" genomföres av ett 15-tal reslystna personer som förberedelse till den planerade resan till Coto Doñana, Grazalema och Grenada under september.

Gryssenstugan

Under året har Gryssenstugan renoverats. Ytterväggarna har tilläggsisolerats och ny ytterpanel har spikats på. Arbetet är i stort sett klar utvändigt. Återstår att slutföra arbetet invändigt och ny takbeläggning. Utnyttjandet av stugan är fortfarande på en låg nivå men upprustningen på stugan innebär att vi skall kunna marknadsföra stugan mer aktivt.

Gryssenstugan rustas

Foto: Bogdan Persson ©

Norsbro

Fågelklubbens lokal vid Norsbro har varit flitigt utnyttjad under skådarsäsong och under våra bildvisningar. Lokalen utnyttjas även av Studieförbundet, Fiskevårdsföreningen och Naturskyddsföreningen. Dock är det fortfarande inte klart med något kontrakt med kommunen vilket inte är tillfredställande.

Limsjön

Limsjön har varit ett populärt utflyktsmål för såväl Leksandsbor som långväga gäster. Den förbättrade vandringsleden runt sjön, har också gjort att allt fler söker sig till Limsjön för en motionstur eller en vacker naturupplevelse. Under maj månad hade klubben bemanning av Norsbrotornet

på söndagskvällarna, något som uppskattades av många kvällsflanörer.

Den bruna kärrhöken lyckades inte gå till häckning i år. Skrattmåskolonin lyckades bra för säsongen, då Limsjön inte drabbades av någon märkbar vårflod som spolerade häckningarna. Vid flera tillfällen har man observerat skäggmes, rödspov, skedand, årta, snatterand och pilgrimsfalk.

Ringmärkning

Ringmärkningen vid Limsjön genomfördes för 12:e året. Trots en regnig sommar och översvämning kunde ringmärkning genomföras vid 13 tillfällen under Inga-Lills ledning. Sammanlagt har ett 15-tal personer hjälpts åt.

Foto: Bogdan Persson ©

Inga-Lill ringmärker vid Limsjön

Totalt märktes 429 fåglar fördelade på 26 arter. Lövsångare dominerade klart med 179st, följd av sävsparv med 81st. Noteras bör att även många blåhakar ringmärktes.

Örnutfordring

Ca 2,5 ton kött drogs ut till örarna, under vinterns lopp. Det mesta av köttet hämtades från FARMEK i Uppsala. Minst 27 olika kungsörnar samt en havsörn

besökte utfodringsplatsen, den gångna vintern 2000/2001. Havsörnen var ringmärkt i Lappland och var 11 år gammal. Den äldsta örnen var dock en kungsörn märkt i Finland, 14 år tidigare. Dessutom hade vi för fjärde året i följd, besök av en kungsörn kläckt 1997 i finska Lappland. Den enda svenskmärkta kungsörnen var från 1999 och härstammade från Norrbotten. Elverket har sponsrat oss med ett nytt förråd till förvaring av kött.

Projekt pilgrimsfalk

För åttonde året i följd har klubben ansvarat för projekt pilgrimsfalk i Dalarna. Lars N och Bogdan P har som tidigare år ansvarat för att organisera arbetet. De har haft god hjälp av ett stort antal frivilliga.

Huvudattraktionerna för året blev häckningarna i Säter och Gagnef. I Gagnef genomfördes häckningen på Djurmo klack, vilket gav tillfälle att för första gången visa upp en häckning för allmänheten. Under en 6-veckors period uppskattades ca 4000 besökare. Häckningen i Säter misslyckades tyvärr, efter kläckningen. Orsaken till misslyckandet blev aldrig klarlagd. Av de

Foto: Bogdan Persson ©

Bror och Britta Wallbom organiserade bevakningen av pilgrimsfalkarna och tog hand om allmänheten, vid Djurmo Klack

två häckande paren var samtliga falkar släppta i Leksand inom projekt pilgrimsfalk under -96 -98 resp. -99. Totalt kom 3 ungar på vingar. Ytterligare 2 ungar sattes ut som hackingfalkar i Leksand vid lokalen KL..

Totalt kom bara 5 ungar på vingar i Dalarna vilket får betecknas som en allt för låg siffra. För att säkra falkens etablering i Mellansverige ser vi helst att minst 10-12 ungar fyller på för varje år.

Förutom de två häckande paren, sågs minst ytterligare tre adulta falkindivider i landskapet. En av dessa omkom tyvärr, tidigt på våren.

Projekt berguv

Henry Pollack rapporterar att ingen unge kläcktes i Leksand. I Siljansnäs dog honan. I Insjön misstänks en mård ha varit inne och stört häckningen som därmed misslyckades.

Projekt slaguggla/tornfalk

Gunnar Lind har samordnat inventeringen av tornfalk- och slagugglehäckningarna i storholkarna. Sex arbetslag har besökt ca 230 holkar under våren. Gunnar rapporterar 12 häckningar för slaguggla och 23 ungar blev ringmärkta. För tornfalk noterades 10 häckningar varav 2 misslyckade. 37 ungar ringmärktes. För båda arterna noteras en något låg siffra mot normalår.

Rapportmottagningen

Conny Land har under året varit rapportmottagare för våran kommun. Tyvärr har inrapporteringen inte varit speciellt

Fågelklubben på resa i Spanien

omfattande. Detta är något som vi alla måste bättra oss på. Kanske kan ett fungerande rapportsystem på klubbens hemsida öka intresset för att rapportera in intressanta fågelobsar.

Skogsgruppen

Henry Pollack har granskat många avverkningsanmälningar under året. Förhoppningsvis har det bidragit till bättre förutsättningar för skogsfågeln i vår kommun.

Samarbetet med skogsvårdsstyrelsens Lars Dahlvist och Yngve Perjons har varit mycket gott.

Prästön

Skötseln av Prästön i Insjön är länsstyrelsens uppdrag till Leksands Fågelklubb. Hans Hyttsten har vid tre tillfällen sett till att naturreservatet är städad och i god ordning.

Ekonomi

Ekonomi i föreningen visar på ett plus med 3 579:- mot budget som var satt till ett plus på 13 000. Detta förklaras med att klubben bl.a. satsat på upprustningen av Gryssenstugan och höjde under året budget med 5000:-. Dessutom ligger extra kostnader för tidningen i samband med 25-årsjubileet och firandet på Naturrummet i Siljansnäs. Värt att notera är att vi fått ett mycket stort tillskott genom sponsring och sökta projekt pengar på sammanlagt 39 605:-. Därtill har erhållits 5264:- i frivilliga gåvor till våra projekt

Vår kassör har, som vanligt, på ett utomordentligt sätt skött ekonomin för föreningen.

Leksand den 9 februari 2002

*Lars Nilsson/ ordf.
Ulla-Britt Larsson/sekr.*

Sen sist från Insjön.

Henry Pollack

Hösten och förvintern präglades av jättestor flockar med gulspårvar på några fält med oskördad havre runt Brenäsudden som gränsar till reservatet Hundhagen-Millnäset. Flockar på upp till 2000 individer kunde ses. Hösten före hade vi ju i det området ovanligt många steglitsar. Mats Knutsson kunde räkna till 50 st. på en enda gång. På tal om steglits, så hade vi en sådan vid fågelbordet under mellandagarna i juletid nu senaste vintern, och det har vi inte haft tidigare. Under loppet av någon vecka hade kattugglorna i Insjön problem. Den första hittades död nära viadukten där vägen går under järnvägen vid Knippboheden. Den var skadad troligen genom kollision. Det kan vara både bil och tåg. Den andra med problem ringmärktes som unge vid Hundhagen i fjol. Den hade flugit till Ullvi och skadats så svårt att den avled kort efter upphittandet. Den tredje hittades död i en carport på Vattberget. Det satt dock en levande kattuggla bara några gårdar ifrån carporten ett par dagar efteråt. Det kan ju ha varit partnern. Det var under den kallaste vintern. I övrigt har det varit en normal vinter och vår, men ett par medlemmar har rapporterat att fågelbordet varit helt tomt på fåglar tidvis, speciellt på Vattberget. Jag har märkt att sådana perioder förekommer, men att fåglarna alltid kommer igen. Jag tror att de drar till skogs om det blir en varmare period, men att de

kommer tillbaka. Uvarna häckar i båda voljärerna och vi hoppas vara befriade från mård och mink i år. Det hittades en död mård under en altan vid en granngård till uvvoljärerna i början av vintern, och därmed kan möjligen fjolårsgåtan vara löst med den misslyckade häckningen.

Kattuggla (*Strix aluco*)

Flera kattugglor påträffades förolyckade, under loppet av endast någon vecka, den gångna vintern i Insjön

Pilgrimsfalken etablerad i Dalarna

Text och bild: Lars Nilsson ©

De båda paren från förra året återvände till sina revir under senare delen av mars och har påbörjat häckningsbestyren inför årets säsong.

I Gagnef sitter paret vid klacken och honan lade sig för att ruva i mitten av april. Paret i Säter har inlett en kamp med uven, där det ser ut att uven går segrande ur striden i år.

Gagnef

Båda falkarna är avlästa och det är samma individer som häckade förra året, E8 och D0. Den gamla honan fick ju som ni minns en ny 2-årig hane mitt under äggläggningsperioden förra året. Hennes tidigare partner försvann plötsligt och hittades död på Stora Tuna kyrkogård. Det tog förmodligen bara några dagar så fanns en ny kavaljer vid hennes sida och det nybildade paret fortsatte häckningen som resulterade i 3 flygga ungar.

Detta visar att det finns ett antal ensamma falkar som drar runt inom kärnområdet beredda att rycka in om något inträffar. Det här fascinerar mig, som arbetat snart 10 år med att återlämna pilgrimsfalken till Dalarna - vilken oerhörd överlevnadspotential det finns i denna art!

Fler falkar har dykt upp i reviret under häckningstid bl.a. en hona som försökte inkräkta ett antal gånger men fick ge sig. Detta är vanligt bland pilgrimsfalkar och är ett sätt att testa dugligheten hos individerna i det etablerade paret.

Årets häckning sker något nedanför den gamla hyllan, även detta i ett korpbo. Korporna häckar förresten inte allt för långt från falkarna och har nu (april) ungar. Korpvar och falkar går bra ihop då korparnas ungar är flygga när falkarna skall börja mata sina ungar. Om allt förlöper utan störningar

så beräknas ringmärkning ske någon gång i början av juni. Ungarna är sedan flygga i mitten av juli.

Passa på att studera och njuta av en av vår faunas mest fascinerande fågelarter.

Bevakning av falkarna sker i stort sett dygnet runt. Vi hoppas därför slippa göra någon polisanmälan i år!

Säter

I Säter anlände falkparet den 22 mars för att till sin fasa finna att uvarna intagit deras hylla. Ni minns hur det gick förra året. Då fick falkarna fram fyra ungar, men dessa försvan så småningom från hyllan. Det är inte otänkbart att uven var den skyldige till försvinandet.

I år hade uven redan hunnit lägga sina ägg när falkarna anlände. Uvhanon ligger som

Berguven har lagt beslag på falkarnas hylla i Säter

En ung pilgrimsfalk på väg att få sin frihet någonstans i Leksand

en orubblig brun lövhög på äggen medan falkhonan under flera timmar gör häftiga utfall bara några meter ovanför hennes huvud.

Falkparet finns efter 5 veckor fortfarande kvar i reviret och honan är mycket aggressiv mot uven vilket tyder på att paret försvarar reviret och häckar någonstans. Vi har ett antal spanare ute så vi har gott hopp om att finna var de häckar.

Skulle vi hitta häckningen kommer vi att plocka in äggen för att kläcka dem i maskin på Nordens Ark, honan lägger sedan om på en annan plats. När ungarna kläckts sätts de ut som "hackingungar" i ett uvfritt område. Detta är en väl beprövad metod inom projektet och resulterar i att man får en dubblerad produktion av ungar från de få par som finns i området. Man samlar enbart in ägg från häckningar där det finns

stor risk att häckningen misslyckas.

Metoden att samla in ägg och kläcka i maskin började på 70-talet. Detta på grund av att miljögifter påverkade falkarna så att de la ägg med tunna skal som av olika anledningar sedan gick sönder under ruvningen. Det visade sig då att om äggen togs inom 14 dagar la paret en ny kull. Nu återstår för oss att hitta häckningen för att kunna göra insamlingen.

Övriga observationer

Vi har i år inventerat över 15 presumtiva häckningsplatser för pilgrimsfalk men inte hittat något nyetablerat par. En ny inventering kommer att göras på vissa utvalda platser i slutet av maj.

Ett antal rapporter har dock inkommit om observerade pilgrimsfalkar. I vissa fall rör det sig om sträckande falk som är på väg

upp till Norrland, i andra fall är det våra kända falkar som häckar i något av reviren. Men helt klart finns det ett antal ensamma falkar som rör sig i kärnområdet i södra Dalarna. Vi uppskattar att minst 4-6 falkar rör sig i området, detta ur en statistisk analys med uppgifter om det antal falkar vi släppt ut i Dalarna sedan starten 1994. Tills i maj 2002 har totalt 68 frisläppta falkungar intagit luftrummet i Dalarna.

Årets hacking

Inför årets hacking (frisläppa falkungar) har vi förhoppningar om 14-16 ungar som kommer att släppas på sammanlagt 4 lokaler.

Hackingverksamheten har gått på sparlåga några år eftersom falkcentralen i Kungälv successivt avvecklats och en nyetablering

skett vid Nordens Ark. De gamla paren från Kungälv ger inte mycket till aveln idag utan vi hoppas på de fem nya paren som nu är två år gamla. Det tar oftast längre tid för falkar i fångenskap att gå till häckning.

Vi hoppas dock kunna samla in ägg från vilda bon för att kläcka vid Arken. Det är alltid osäkert med insamlade ägg, hur många som verkligen är befruktade. Så det är för tillfället svårt att sja om våra önskemål om antalet falkungar till Dalarna kan uppfyllas.

Vi vill helst se till så att minst ett 15-tal nya ungar fyller på för att hålla tempot för nyetableringar i länet.

Vi står beredda för en ny bevakningsinsats och intresset för pilgrimsfalkar i Dalarna är på topp!

Ring-nytt 1: Selma har gått till häckning

Text och bild: Bogdan Persson

Minns du falken Selma? Hon som släpptes ut som "hackingfalk" från Leksandsbröds silo, sommaren 1999... Våran "problemunge" från början... Hon återvände till silon våren därpå, men bara för att övernatta. Blott 5 dagar senare hittades hon sittande på en silo i Varbergs hamn. Christer Andersson från Varberg har följt hennes öde sedan dess. I fjol blev hon köns mogen och ville så gärna gå till häckning, men tvingades till slut ge upp. Det var inte lätt att få tag i en egen häckningsbrant och en duglig hane. Nu har det äntligen hänt! Den 16 april kom ett mejl från Christer, med glädjande besked:

Selma 1999

Foto: Bogdan Persson ©

Falkvänner!

Pilgrimsfalken häckar återigen vid NDE i Halland. Det var troligen 35-40 år sedan den häckade där senast. Honan (S7) hade lagt ett rostbrunt ägg på en liten klipphylla den 16 april 2002. Hon är en hackingfalk från Dalarna, hanen är född i Västergötland. Båda är födda 1999.

Hälsningar

Christer Andersson

Ring-nytt 2:

Havsörnen Helga sedd igen

Bogdan Persson

Minns ni havsörnen Helga? Vi berättade om henne i FiL nr 3/2000. Hon som sågs vinter efter vinter på olika ställen i Sverige och även Finland. Hennes mera korrekta namn är C085. Ja, så står det på en av ringarna som hon bär runt foten. För att fräscha upp minnet... Hon var kläckt i Lappland och ringmärktes av Björn Helander 1993. Hon är unik genom att ha blivit både sedd och fotograferad så många år i följd i bl.a. Dalsland, Värmland, finska Lappland och... ja just det, Leksand. Den gångna vintern blev inget undantag. Sture Orrhult från Dalsland lyckades få en bild på henne, den 20 december 2001. Det var mycket grått och mörkt väder, så det blev till att använda den digitala videokameran för att överhuvudtaget få en bild. Sture lät mig motvilligt använda denna bild, eftersom han tyckte att den var för dålig för publicering. Men visst är det kul att se en gammal bekant? Oavsett väder...

Foto: Sture Orrhult ©

C085, den 20 december 2001, Dalsland

Om Ring-nytt...

Åtskilliga tusentals fåglar ringmärks varje år i Sverige. En del av dessa har anknytning till våra hemmamarker. De är kanske ringmärkta i Leksand, eller så har de fått sin ring någon annan stans, men hittat till Leksand och blivit avlästa här. **Ring-nytt** är en ny följetång i klubbtidningen, om ringmärkta fåglar med anknytning till Leksand.

Att fotografera fåglar

Text och bild: Bogdan Persson ©

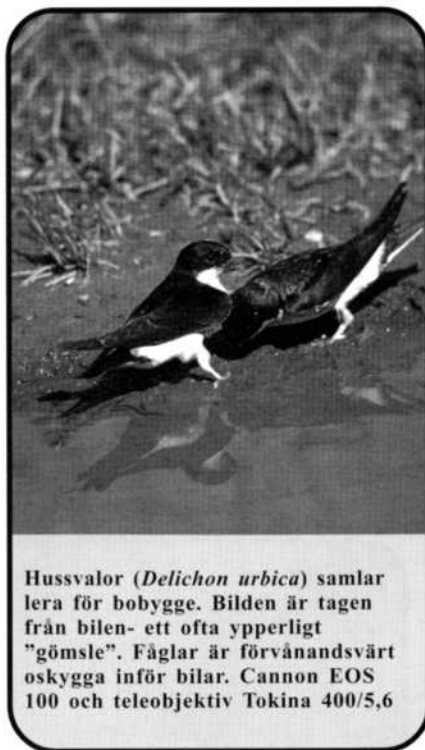
Leksands Fågelklubb har genom åren fått tillgång till ett fantastiskt fint fotoarkiv. Många av dessa bilder är tagna av landets bästa naturfotografer. En imponerande del av bildarkivet härstammar dock från klubbens egna förmågor. Tyvärr har det visat sig att andelen aktiva fotografer i klubben har minskat under de senaste åren. Fågelfotografi är en fin tradition i klubbens historia, som vi bör värna om. Min förhoppning är att återuppväcka ivern hos våra slumrande seniorer, samt i ännu högre grad, att väcka lustan hos de yngre medlemmarna. De som ännu inte prövat på, eller de som kanske redan tagit utmaningen, men funnit det allt för svårt att ta bra bilder på fåglar. Det är ganska vanligt att entusiasmen dör ut efter att de första filmrullarna inte motsvarar förväntningarna. Vi ska försöka råda bot på detta.

Vad gör fågelfotografen specifik?

Det är kanske framför allt motivets brist på samarbetsvilja som skiljer all djurfotografering från "vanlig" fotografering. Åtminstone om vi pratar om vilda djur. Likväl hör flertalet fågelarter till de som ganska lätt kan överlistas, om man går rätt till väga. Vissa kräver mera arbete, andra får man nästan "gratis". Fåglarna är nog trots allt de mest fotovänliga av våra vilda djur. Möjligen med undantag för insekterna och vissa andra småkryp. Dessa vållar dock helt andra problem, vilka jag inte tänker gå in på här. Det är ju fåglar vi ska lära oss att fota.

Vilken utrustning behöver jag?

Denna fråga är naturligtvis en av de första som man ställer sig då man börjar fundera i ämnet. Det finns dock goda skäl till att ställa frågan på ett annat sätt: Vad kan jag åstadkomma med den utrustning jag har? Kameror och fotooptik är ingen bagatellartad investering. Lyckligtvis kan man med relativt enkel utrustning, lite fantasi och lite extra jobb, åstadkomma i stort sett samma goda resultat som proffsen

Hussvalor (*Delichon urbica*) samlar lera för bobygge. Bilden är tagen från bilen- ett ofta ypperligt "gömsle". Fåglar är förvånansvärt oskygga inför bilar. Cannon EOS 100 och teleobjektiv Tokina 400/5,6

gör med sina dyrgripar. Ha alltid i åtanke att en bra bild oftast är ett resultat av väl genomtänkt och väl genomfört arbete. Att enbart "irra runt" med teleobjektivet i hopp om att få en fågelbild, ger sällan bra resultat... oavsett hur dyra grejer man har. Det är ganska vanligt att nyblivna entusiaster skaffar dyr utrustning i övertygelse om att det är hela

Buskskvätta (*Saxicola rubetra*) fotograferad med Canon EOS 5 och kort zoomobjektiv 28-105/3,5-4,5 i ca 30-35mm läge. Kameran är monterad på stativ intill fågelns favoritsittpinne och exponeringen sker via 10 meters kabelutlösare. Själv sitter jag i gömsle.

hemligheten... nyckeln till de bästa bilderna. Snart tvingas man dock inse att det krävs mer än så. Risken är stor att man i detta läge ger upp och säljer sin utrustning. (Det finns en stor marknad med begagnad fotoutrustning och här finns pengar att spara)

Som jag tidigare nämnt kan man fotografera fåglar med i stort sett vilken utrustning som helst. Det gäller dock att anpassa sitt arbete utifrån utrustningens begränsningar. Jag minns min första "riktiga" fågelbild. Med "riktiga" menar jag närbild på en vild fågel. Jag var 15 år, om

jag minns rätt och ägde en "Yashica" med ett fast 50mm objektiv. Inget man normalt använder för fågelfotografering. Jag hade dock ett kraftigt växande intresse för fåglar och det här med att fota fåglar lockade allt mer. Minns hur jag riggade upp ett tält på gården och strödde ut fågelfrön utanför ingången, på kvällen. Jag övernattade i tältet och på morgonen väcktes jag av en flock grönfinkar som åt, bara någon decimeter utanför tältets ingång. Jag smög ut kamerans objektiv. Långsamt, långsamt... utan att skrämma finkarna och på så vis lyckades jag ta min bild. Egentligen blev det ingen stor succé. Stugan i bakgrunden var solbelyst, medan grönfinkarna i förgrunden var i skuggan. En centralt placerad hane, som just var på väg att landa dominerar bilden, med sina djupt V-ställda vingar. Denna detalj skapad av slumpen, gjorde att bilden trots allt fick en viss charm. Turen är en betydande faktor i all fågelfotografering. Ovanstående exempel visar (trots bristerna i resultatet) att man kan åstadkomma mycket, även med den enklaste utrustning. Idag hade jag åtminstone försäkrat mig om att solen skiner på fåglarna, för att lyfta fram huvudmotivet och få "färg på fåglarna".

Min första fågelbild. Den blev ingen succé, men grönfinken i luften skvallrade om turens roll vid fågelfotografering. Grönfinkarna på marken är nästintill osynliga...

Förmodligen hade jag även riggat upp någon gren på vilken fåglarna skulle kunna sitta.

Systemkameran

Naturligtvis är förutsättningarna att få en bra bild åtskilligt bättre om man använder sig av en systemkamera med teleobjektiv. En systemkamera är ett kamerahus med utbytbara objektiv. Det är objektivets brännvidd som avgör hur mycket bilden blir "förstorad" på filmremsan. Ett objektiv med 50mm brännvidd betraktas som "normaloptik", dvs. resultatet motsvarar någorlunda det som vi ser med blotta ögat. Med ett 100mm objektiv fördubblas förstoringen och med 150mm kommer vi 3 gånger "närmare" motivet. De mest vanliga objektiven i fågelfotosammanhang är 300mm och 400mm. Bilden i dessa motsvarar ungefär det vi ser i en vanlig handkikare. Det finns flera skäl till att större brännvidder än så, är tämligen ovanliga. Ju större brännvidd ett objektiv har, desto större krav ställs på skärpeprästandan. Ännu viktigare är att större "förstoring" kräver mera ljus, dvs. större frontlins, vilket i sin tur gör objektivet väsentligt dyrare (och tyngre). För att demonstrera hur mycket linsstorleken påverkar priset kan vi jämföra några objektiv med lika brännvidd, fast olika linsstorlek. Vi kan titta på några objektiv av märket Sigma. Ett 300mm/f5.6 = 58mm lins kostar mellan 2295 och 3495 kronor hos postorderföretaget "Scandinavian Photo". Priserna varierar lite beroende av linstyp, samt zoomomfång. Samtliga 300-objektiv med ljusstyrkan 5,6 som jag hittar i katalogen är nämligen zoomobjektiv, med variabel brännvidd 70-300mm, eller 100-300mm. Om vi höjer ljusstyrkan och tittar på ett 300/4,0, vilket innebär en frontlins på 77mm så kostar

objektiven mellan 8995 och 10 995 kronor. En oproportionerligt stor prishöjning kan man tycka. Om vi höjer ljusstyrkan ytterligare ett steg och tittar på objektivet 300/2,8, med frontlinsen 110mm, ja då blir priset hela 35 595 kronor (!) Eftersom ett 600mm objektiv (till exempel) kräver dubbelt så stor yta på frontlinsen jämfört med ett 300mm, för att uppnå samma ljusstyrka, ja då är det lätt att förstå problemet med att bygga objektiv med kraftig förstoring. De blir antingen allt för dyra, eller allt för ljussvaga att använda i normalt ljus. Att jag i ovanstående exempel valde att jämföra priserna hos ett så kallat "piratmärke" beror på att dessa objektiv dels är billigare, dels finns de tillgängliga för de flesta stora kameramärken. Andra kända piratmärken är Tokina, Tamron och Cosina.

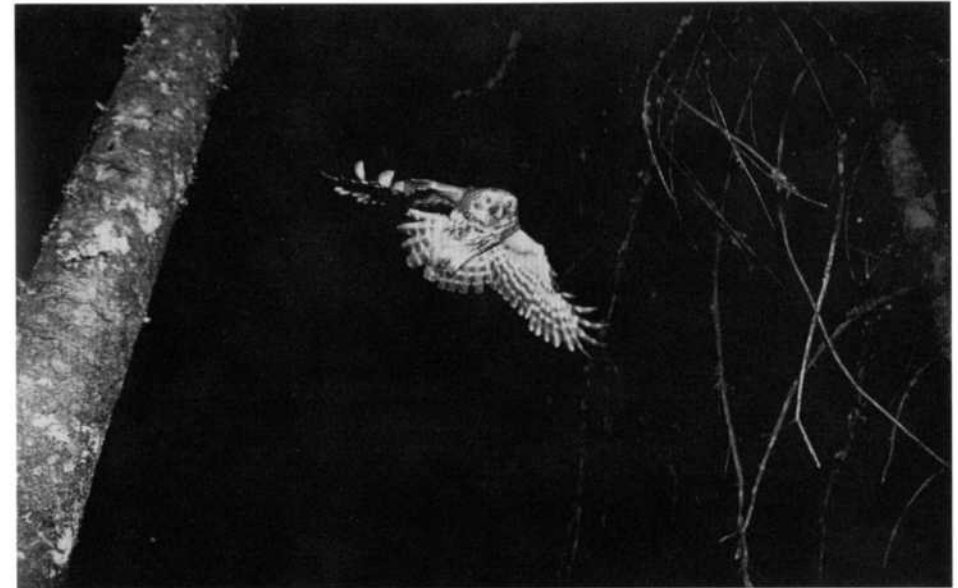
Det finns ytterligare skäl för att inte satsa allt på kraftiga objektiv, utan i stället försöka stå närmare fågeln. Långa avstånd gör att oron i luften ("värmedaller") blir tydligare. Detta gäller i synnerhet då solen skiner och det är trots allt vid solsken som de flesta lyckade fågelbilder tas. Till sist får vi inte glömma att objektiv med kraftig förstoring har mycket litet skärpedjup. Allt som står endast en bit längre bort, eller närmare än det (fågeln?) vi fokuserar på, blir oskarpt. Detta behöver i och för sig inte betyda något negativt. Huvudmotivet lyfts fram på ett smidigt sätt, utan att vi behöver tänka för mycket på detaljerna i bakgrunden.

Med kort objektiv

På senare tid har jag allt mera provat på att fotografera fåglarna med hjälp av korta objektiv. Bilderna tagna på detta sätt har en speciell charm i och med att man upplever miljön runtom betydligt tydligare, än då man fotar med teleobjektiv. Nackdelen är

självfallet att man måste ha kameran betydligt närmare fågeln om denna ska vara någorlunda synlig. Detta kan man lösa i huvudsak på två olika sätt. Antingen gör man så som jag gjorde med min grönfinksbild, dvs. man har ett gömsle mycket nära fågeln, eller så riggar man upp kameran och sköter exponeringen på

uppriggad och sköts via fjärrutlösare. Ändå finns det skäl till att jag endast i undantag använder gömsle i kombination med kort brännvidd. För det första måste man sitta mycket nära fågeln och därmed ökar risken att fågeln på ett eller annat sätt känner ens närvaro. Gömslets storlek gör dessutom att det lätt faller sin skugga över

Sparvugglan (*Glaucidium passerinum*) flyger mot boet. Bilden är tagen med Tokina 20-35mm objektiv i 20mm läget. Själv står jag under boet. Sparvugglan är mycket orädd och drar sig inte för att attackera om hon känner att boet är hotat. Om man däremot sitter på några meters avstånd, kan man få fina bilder på "familjelivet". Inget gömsle behövs.

avstånd, via någon sorts fjärrutlösning. Båda sätten har sina för och nackdelar.

Från gömsle har man betydligt bättre kontroll över bilderna man tar. Man ser den tilltänkta bilden i sökaren och man kan lätt ändra inställningarna för exempelvis exponeringen. Man har möjlighet att följa fågeln i sökaren och ta bilder även om fågeln inte står exakt där man tänkt att den ska stå. Detta funkar inte om kameran står

motivets som är i omedelbar närhet. Man får oftast nöja sig med sol från sidan.

Dessa problem slipper man om man i stället riggar upp kameran och styr den på avstånd. Nackdelen är som jag nämnt tidigare att man är mera begränsad beträffande bildutsnittet. Man måste på förhand veta var fågeln kommer att landa. Exponeringsvärdena får man helt och hållet överlåta till kamerans automatik. Likväl

gillar jag denna typ av fotografering. Bilderna blir mycket mera levande tack vare det stora skärpedjupet.

Med teleobjektiv och gömsle

De allra flesta fågelbilder man ser i böcker och diverse tidskrifter är tagna med hjälp av teleobjektiv och gömsle. Gömslets betydelse för fågelfotografin går knappast att överskatta. Det handlar inte enbart om

Kärrensnaippa (*Calidris alpina*)
fotograferad från gömsle, med
400mm teleobjektiv

att gömma sig för att komma närmare. Mycket handlar om att låta fågeln vara omedveten om ens närvaro och därmed bete sig på ett naturligt sätt. Det syns oftast på själva bilden om den är tagen från gömsle, eller ej. En fågel som är medveten

Fotografering av vadare, från gömsle. Kärrensnaippa på bilden till vänster är fotograferad här.

om fotografens närvaro, oavsett om denne överrumplad fågeln, eller smugit sig fram på ett eller annat sätt, visar oftast tecken på spänning. Den håller halsen högt och sneglar mot fotografen, oftast över sin egen rygg, då den försöker smyga iväg. Själv gillar jag inte denna typ av bilder särskilt mycket. Gömslet är fågelfotografens viktigaste tillbehör, vid sidan av kamerautrustningen. Det innebär en del arbete att tillverka och det blir mera arbete då man ska till att fota, men jag kan garantera att det är värt mödan. Det spelar inte så stor roll hur det gömslet ut. Det viktiga är att fågeln med sin skarpa blick inte kan se fotografen. Lita inte på vanliga kamouflagenät. De räcker oftast inte för att gömma dig från skarpsynta fåglar.

Hur ska ett gömsle se ut?

Fåglar kan inte med hjälp av luktsinnet avslöja fotografens närvaro och de reagerar mestadels inte särskilt mycket på ljud. Det är helt och hållet synen vi ska gömma oss för. Ett gömsle kan se ut på många olika sätt. Tänk noga igenom hur du vill använda det. Många fotografer bygger fasta gömslen av bräder, på ställen där de ofta återvänder för att fotografera (exempelvis vid orr- och tjäderspel). Ska man bygga ett sådant fast gömsle, måste man självfallet be om lov från markägaren. För den nyblivne

fotografen är det kanske mera intressant med ett lätt bärbart gömsle av tyg. Man syr ihop ett "tält" där rätt placerade hål finns för objektivet och för att kika ut.

Objektivhålet skall vara tajt så att du inte syns vid sidan om objektivet. Det bästa är om man kan dra åt tyget runt objektivet, med hjälp av ett gummi eller snöre. Vid sidan av objektivhålen behöver man kikhål för att kunna spana runtom från sitt gömsle. För att fågeln inte skall se in i gömslet genom kikhålen, måste de täckas med ett finmaskigt nät. Från den mörkare insidan går det ändå bra att titta utåt. Helst skall nätet vara vitt. Vitt nät reflekterar ljuset och skapar ett effektivt skydd mot insyn. Ett svart nät fungerar betydligt sämre. Tänk på att noga mäta ut var objektivhålen och kikhålen skall sitta (eller ännu bättre – göra dem justerbara), så slipper du ryggont då du sitter i ditt gömsle. Gömslefotografering innebär ofta långa väntetider. Tålmod är nyckelordet. Tänk också på att ett tätt tyggömsle blir outhärdligt varmt "på nolltid" då det står i solsken. Någon form av ventilation är ett måste. På mitt gömsle är hela taket gjort av grönt myggnät som jag täcker över med ett kamouflagenät. Detta för att göra det svårare att se in i gömslet om någon fågel skulle flyga över mig. Är det kalla dagar, kan jag lätt byta ut nättaket mot ett tätt tak av plast. Taket sitter fast med kardborreband. Använd fantasin för att finna egna lösningar.

Kamerahuset

När man väljer kamerahus kan det vara klokt att satsa på någon av de stora kameratillverkarna: Canon, Nikon, Minolta eller Pentax. Till dessa finns ett mycket stort utbud av objektiv... såväl originalobjektiv som de billigare men ofta inte sämre, piratobjektiv. För egen del

Slaguggla (*Strix uralensis*)

Sedan autofokusens uppkomst har det blivit väsentligt lättare att ta flyktbilder på fåglar, men det är fortfarande en stor utmaning.

tycker jag det är viktigt att kamerahuset har uttag för någon sorts fjärrutlösning. Annars förlorar man möjligheten att fota med kort objektiv och uppriggad kamera. Vilket kameramärke? Ja det överlåter jag till dig. Man blir lätt opartisk när man ger sådana råd, eftersom man med åren blivit fäst vid de grejer man själv äger. Autofokus eller manuellt system? Jag ser ingen anledning att avstå de fantastiska möjligheterna som autofokusen innebär. Man får möjlighet att koncentrera sig på motivet. Dessutom ökar chansen dramatiskt att få den där flyktbilden skarp. Digitalkamera? Själv har jag inga egna erfarenheter, så jag är inte rätt man att ge råd. Har själv funderat på att skaffa en. Det är kanske framför allt den billiga "filmkostnaden" och den lätthanterliga digitalbilden som lockar. Men man missar möjligheten att visa bilderna på duk.

Var finner jag motiven?

Det är allt mera sällan jag bär med mig teleobjektivet då jag är ute och reser. Oavsett om det är korta resor i Sverige, eller långresor ute i världen. Överhuvudtaget

tycker jag att de bästa bilderna får man i hemmamarkerna, där man känner fåglarna och har tid att arbeta med det tilltänkta motivet. På resor har man kanske chansen att få bilder på mera ovanliga arter, men visst är väl en bra bild på en talgoxe trevligare att se, än en dålig bild på en azurmes? En bra bild är till kanske 80 % resultatet av väl genomtänkt arbete och 20 % tur. Och vem har tid att arbeta på en semesterresa? Jag menar inte att det inte går att få bra bilder på resorna, men enligt mina erfarenheter är det svårt att lägga ner det arbete som krävs, då man vill uppleva så mycket annat samtidigt.

Gården hemma är en alldeles utmärkt plats att fotografera fåglar. Skogen som man besöker under fritiden, eller sjön där man har sin sommarstuga. Det är här man har chansen att hitta hackspettsboet, eller lära sig var flugsnapparen brukar sitta då den jagar flugor. Sätt upp gömslet där. Fågelbordet? Absolut. Se till att det finns någon vacker buske intill, där fåglarna kommer att sätta sig. Mata gärna in fåglarna till ställen där du i lugn och ro kan ägna dig åt att fotografera dem. Använd fantasin. Utnyttja de tillfällen som bjuds. Sitter törnsångaren ofta på samma ställe då den sjunger vid ängskanten? Sätt upp ditt gömsle där.

Kan jag förstöra en häckning om jag försöker fota boet?

I allmänhet kan man säga att småfåglarna är minst känsliga för bofotografering om det sköts från ett gömsle. Så fort man hoppat in i gömslet kommer de fram för att mata. Syns man inte då finns man inte. De flesta större arter är heller inget problem, men det är bra om man kanske sätter upp gömslet dagen innan man ska gå in i det, för att låta fåglarna bli bekanta med det främmande föremålet. Om det dröjer allt för länge innan

Lungnet i den ruvande storspovens ögon avsalöjar att den är omedveten om fotografens närvaro

fåglarna går tillbaka till boet för att mata eller ruva, sedan du hoppat in i gömslet, kan det vara klokt att ge upp för dagen, även om du inte fått din bild. Som god fågelfotograf får man aldrig riskera att förstöra en häckning. Är du osäker på hur du ska gå till väga på ett säkert sätt, bör du alltid rådfråga någon erfaren fågelfotograf.

Fånga våren

Fågelfotografering är en fantastisk hobby... en utmaning, med oändliga möjligheter. Ta chansen nu då våren är kommen och sommaren hägrar. Det är då man har de bästa möjligheterna att komma åt fåglarna. Antingen på ställen där de samlas under flyttningen, eller i deras eget revir, då häckningen påbörjats. Min förhoppning är att många av er tar utmaningen i sommar och ger sig ut i markerna med kamera och gömsle. Skicka gärna in dina bilder till mig, då de är framkallade. Gärna på CD eller diskett. Kanske kan vi publicera sommarens facit i nästa nummer av "Fåglar i Leksand". Hör gärna av er till mig om ni har frågor gällande fågelfotografering. Min e-post är: bogdan.persson@telia.com Det är alltid ett nöje att dela sina erfarenheter med andra fågelfotografer.

Att fotografera vid bon går alldeles utmärkt för det mesta, men ta först reda på hur känslig arten är för störningar. Större hackspetten (*Dendrocopos major*) är en tacksam art. Dels är den utomordentligt vacker, dels glömmer den din närvaro så fort du gått in i gömslet. Då boet var en bit upp, valde jag att skruva fast kameran i torrakan brevid och fotografera med fjärrutlösning (10 meters kabel). Canon EOS 5, Canon objektiv EF 28-105/3,5-4,5 i 105 mm läget, samt en telekonverter Kenko 1,5

Fågelbordet är ett utmärkt ställe att fotografera fåglar. Se till att fåglarna har några fina sittplatser i närheten av fröautomaten och rigga upp gömslet där. Blåmes, (*Parus caeruleus*) vänster ovan; Gulspurv, (*Emberiza citrinella*) vänster

Livet bland surikaterna i Kalahariöknen

Text och bild: Linda Hollén ©

Otroligt men sant, nu har det gått nästan 5 månader sedan jag klev av planet i Sydafrika och det har blivit dags att rapportera till er fågelklubbsmedlemmar där hemma. Efter en lång flygresor, 8 timmars bussresa och 4 timmars bilfärd anlände jag till farmen Rus en Vrede i Kalahariöknen. Det första som slog mig under bilresan var att det inte alls ser ut som man föreställer sig en öken. Det är så grönt, med gräs, buskar och träd överallt. Tydligt är detta års grönska ganska ovanligt här. Här på farmen Rus en Vrede jobbar ca 8-10 volontärer, en tekniker, en projektledare och andra forskare. Vi bor allihop i ett stort vitt hus som har allt man kan önska, dvs. dusch, toalett, mat, drickbart vatten, swimmingpool, volleybollplan, pingisbord, hästar och mycket mer. Ca en gång i månaden åker vi in till närmaste stad 300 km härifrån för att handla mat för en månad framöver

Som i Lejonkungen

Morgonen efter min ankomst var det så dags att träffa surikaterna för första gången. Det var en obeskrivlig känsla att se de små djuren vandra omkring och leta efter föda för att sekunden efter sätta tänderna i en smarrig skorpion. Precis som i filmen Lejonkungen.

Surikater är dagaktiva djur som lever i sociala grupper om 2-30 individer. Gruppen består av en dominant hane och en dominant hona som står för parningen. De andra gruppmedlemmarna är äldre avkommor som stannar kvar i gruppen för att hjälpa till att uppfostra de nya avkommorna. Det kan också vara surikater från andra grupper, eller vilda surikater som blir accepterade i gruppen. När en hona blir gravid tar det ca 70 dagar innan hon foder en kull på 3-8 ungar. De första tre veckorna befinner sig ungarna under jord i sin sovhåla med en eller flera surikater som sitter barnvakt. När de väl tittar upp ur sovhålan dröjer det någon vecka innan de börjar följa med gruppen ut för att leta efter

mat. Men när de är små kan de inte hitta mat själva utan är beroende av mat från de vuxna individerna.

Det händer ganska ofta att de subdominanta honorna blir gravida men det är inte så sannolikt att de honorna får behålla sina ungar. Men undantag sker förstås vilket just hänt i en av våra grupper. Sex subdominanta honor födde sina kullar samtidigt och totalt dök det upp 17 ungar.

Surikatungar

Vilda och "tama" surikater

Nu kanske ni undrar vad jag menar med vilda surikater. Det är så att de surikatgrupper som vi studerar är vana vid människor vilket gör att vi kan gå med dem och studera deras beteenden. Att vänja dem vid människor till den grad de är nu, kan ta flera år. Många av individerna är som tama husdjur när vi hanterar dem, men när de letar efter mat så bryr de sig inte om oss och beter sig som vilda djur. Just nu är det 13 surikatgrupper som vi studerar. Min favoritgrupp heter Tottenham och består av bara 6 djur, 4 vuxna djur och två ungar. De två ungarna har jag följt ända sedan de var nyfödda och givit dem så mycket kärlek att det nu känns som jag är en i familjen. Ungarna klättrar på mig och slåss över mig. När jag klappar den ena blir den andra avundsjuk och kommer genast dit för att få en liten klapp själv. Och ibland när jag ropar på dem kommer de springande upp till mig. Men surikaterna är inte alltid så sota. Det händer att de äter upp de nyfödda ungarna, speciellt om det är en subdominant honas ungar. Det finns också galna surikater som t.ex. den dominanta hanen i min favoritgrupp, Cuthbert. När han tog över den dominanta positionen från den andra hanen i gruppen blev han alldeles tokig och vill visa sin dominans, speciellt för mig. Varje gång jag kommer dit så hoppar han på mig och biter i min tröja och byxor. Det händer ganska ofta att han får tag i min hand och en dag fick jag 10 bett av honom! Men jag älskar honom ändå.

Lat mig berätta om hur en dag hos surikaterna kan se ut:

Lättvägda med hårdkokt

Tidigt på morgonen innan surikaterna vaknar upp och tittar upp från sin sovhåla anländer vi till gruppen. Plockar upp en

Surikater är mycket sociala djur

liten väg ur ryggsäcken och förbereder för att väga dem när de kommer upp. Eftersom de är vana vid oss är det lätt att väga dem i vägen med hjälp av hårdkokt ägg, eller vatten. För att få upp värmen efter den långa natten ställer sig sedan surikaterna i solen och värmer sig, innan de ger sig iväg på sin dagliga jakt efter mat. När de väl ger sig iväg från sovhålan går vi med dem i tre timmar och observerar olika beteenden som matas in på en liten bärbar handdator. Efter tre timmar är det dags att väga dem igen för att se hur mycket vikt de lagt på sig sedan morgonen. När det är gjort är morgonsessionen över och vi beger oss hemåt igen. Väl hemma laddas data från handdatorn ner till en vanlig dator och bearbetas. När kvällen kommer går vi ut igen och letar reda på våra surikater. En individ i varje grupp bär en radiosandare runt halsen vilket gör det möjligt att spåra dem. Sedan följer vi med dem i ca två timmar, innan de beger sig tillbaka till en sovhåla. Vi väger dem igen och säger godnatt och vi ses imorgon.

Solnedgång i öknen

Surikaterna är underbara djur. Det som slår en när man ser dem för första gången är hur

pass små de är. Det är en underbar känsla att kunna sitta vid deras sovhåla och ha vilda surikatungar som sover i ens hand och med sovande surikater runt omkring en. Allt medan solen går ner i horisonten. Det är de mest fantastiska solnedgångar har ute. Har aldrig sett en sådan vacker himmel. Och varje kväll kan man se tusentals stjärnor på himlen. För att inte tala om de häftiga stormarna som faktiskt förekommer med jämna mellanrum.

Spännande djurliv

Men, som ni alla förstår så finns det även andra spännande djur här ute. Ni som nu väntar på att jag nämner lejon och elefanter kommer att bli besvikna, men det finns mycket annat spännande. Eftersom det faktiskt är till er fågelintresserade jag skriver nu, så kan jag nämna att det finns väldigt många spännande och vackra fåglar har ute. Stridsörn, savannörn, gamar, ormvråkar och pygméfalk är bara några

Kobraormen vållar uppståndelse i flokken

namn ur mängden rovfåglar som seglar förbi här. Det är också många små sparvar och finkar som bor i vår trädgård. Fågellivet är mycket rikt här ute. Andra djur som förekommer är blå antiloper av alla de slag, piggsvin, afrikansk vildkatt, hyena (ovanlig), fladdermöss, kobraorm och rävar.

Familjelycka

Så kära läsare, medan ni nu förbereder er för den svenska sommaren och njuter av alla fåglar vid Limsjön så fortsätter jag mitt arbete här nere i öknen där det nu faktiskt börjar bli vinter och riktigt kallt. Hoppas att ni fått en liten bild utav mitt underbara liv här nere hos surikaterna.

Om någon är intresserad av att få en lista över de fåglar och andra djur som ses här

(namn på engelska/latin) eller om ni har andra frågor så tveka inte att maila. Skriv till mkproj@mweb.co.za och skriv mitt namn i ämnesrutan.

Ta hand om er.

Varma hälsningar från Linda och alla surikater

Solnedgång över Kalahari

Linda Hollén, våran "korrespondent från Sydafrika", är 24-årig, nyutexaminerad biolog och aktiv medlem i Leksands Fågelklubb. Hon har ett särskilt intresse för fåglar och etologi (läran om djurs beteenden). Sedan i november förra året befinner hon sig i Sydafrika, där hon studerar surikater. Ett passande tema för att lägga upp "Fåglar i Leksand", med något annat än fåglar...

GRYSSENSTUGAN!

Leksands fågelklubb äger en skogshuggarbarack med utblick över sjön Gryssen i västra Leksand. Idealiskt om du längtar efter avkoppling, långt från vardagens alla bekvämligheter och krav. Stugan är uppdelad med 1 rum och kök, stolar och bord, skåp/bänk och vedspis. Totalt finns det åtta sovplatser. .

Ved finns upphugget i massor. Nere vid sjön finns även ett vindskydd med eldstad.

Domherre (*Pyrrhula pyrrhula*)

Foto: Sören Stenberg ©

Gryssenstugan genomgår just nu en uppfräschning, en förvandling från barack till stuga. Många medlemmar hjälper till praktiskt, andra skänker olika byggmaterial. Har du ett bidrag? Exempelvis, gammalt furubord, gamla stolar, diskho, eller ett ekonomiskt bidrag.

Hör av dig till Ulla-Britt Larsson på telefon 0247-210 91 eller sätt in ditt bidrag på vårt **Pg. 438 26 34-6** eller **Bg. 456- 4373**

Bokning sker till Ulla-Britt Larsson på telefon 0247-210 91 eller via vår hemsida

<http://fagelklubben.leksand.nu>

För medl. pris per person 30:- , för halva stugan 100:-, hela stugan för 200:- per dygn
För icke medl. pris per person 50:- , för halva stugan 150:-, hela stugan för 300:- per dygn

Leksands fågelklubb

Styrelsen

Ordförande

P. Folke Nyholm tfn: 0247-92051 p.folke-ny@spray.se

Sekreterare

Ulla-Britt Larsson tfn: 0247-210 91 ulla21091@telia.com

Kassör

Göte Bergkvist tfn: 0247-228 24 gote.i.bergqvist@nb.se

Ledamöter

Bogdan Persson tfn: 0247-154 76 bogdan.persson@brevet.nu

Ingrid Elm tfn: 0241-514 62 ingrid.elm@telia.com

Staffan Müller (viceordförande) tfn: 0247-79 77 95 staffan.muller@leksand.se

Inga-Lill Paulsen Andersson tfn: 0243-23 03 69

lars-ake.andersson.gimmen@telia.com

<http://fagelklubben.leksand.nu>

Projektansvariga

Projekt Pilgrimsfalk

Lars Nilsson 070-329 13 57

Projekt Berguv

Henry Pollack 0247- 409 64

Ungdomsgruppen

Conny Land 0247- 225 45

Projekt Slaguggla/ Tornfalk

Gunnar Lind 0247- 348 66

Ringmärkning - Limsjön

Inga-Lill P. Andersson 0241- 512 82

Örnutfodring

Bogdan Persson 0247- 154 76

Rapportmottagare

Anders Hans 0247-233 34

Almo 80, 793 97 Siljansnäs

Gryssenstugan

Ulla-Britt Larsson 0247-210 91

Klubblokalen vid Norsbro:

Helghyra (lördag-söndag): 300 kr.

Heldagshyra: 200 kr.

Halvdagshyra: 100 kr.

Bokning: Åsa Rydell, tel:0247-80 229